

Kim zostanę w przyszłości? Rozpoznawanie i wspieranie predyspozycji i talentów dzieci

dr Katarzyna Mikołajczyk
Instytut Kapitału Ludzkiego
Zakład Zachowań Organizacyjnych
Szkola Główna Handlowa w Warszawie

Talent – masa pomiaru m.in. złota

- Masa talentu zależała od lokalnych systemów pieniężnych, np. masa talentu eubejskiego wynosiła 26,196 kg
- *Skoro człowiek to żywe złoto, to zgodnie ze starożytnymi miarami każdy z nas ma kilka talentów.*

- **Talent**
(łac. *talentum* od gr. *tálanton* - ciężar)

największa jednostka miary **pieniądza** i **masy**, używana w Asyrii, Babilonii, starożytnej Grecji i Palestynie

W literaturze można znaleźć następujące definicje talentu:

1. Talent to **wrodzona umiejętność** łatwego przyswajania wiadomości oraz ich łatwego stosowania w praktyce – słowem tym określamy **predyspozycje człowieka w określonym kierunku**.
2. Talentem nazywamy **wrodzone lub nabyte predyspozycje** w dziedzinie intelektualnej lub ruchowej – stopień sprawności w danej dziedzinie.
3. Talent to pracownik, który **w sposób ponadprzeciętny przyczynia się do realizacji strategii** organizacji i wyróżnia się ponadprzeciętnym **potencjałem do dalszego rozwoju**.

Mózg kształtuje się zgodnie z tym,
jak i do czego używamy go
szczególnie chętnie, a więc
intensywnie.

Czy sam talent wystarczy?

Albert Einstein mawiał, że sukces to:

- 1% talentu
- 1% szczęścia
- 98% ciężkiej pracy / nie poddawanie się

Droga do celu bywa wyboista, lecz warta wysiłku.
Nigdy nie jest za późno na zmiany.

Błądzić jest rzeczą ludzką...

MYŚLENIE KONWERGENCYJNE I DYWERGENCYJNE

Konwergencyjny – zbieżny, dążący do tego samego punktu

Dywergencyjny – rozbieżny, rozgałęziający się

Myślenie konwergencyjne to poszukiwanie jedyne go słusznego rozwiązania danego problemu, koniecznie prowadzące do jednego punktu. Jednak ludzie twórczy mają tendencję do wychodzenia poza ustaloną drogę i szukania nowych skrótów. Ten typ myślenia, biegnący mniej przewidywalnymi torami, czasem odnajduje mniej oczywiste rozwiązania i jest obdarzony dużym potencjałem innowacyjnym*.

KREATYWNOŚĆ

ZADANIE DNIA: POPEŁNIĆ BŁĄD

POPEŁNIAM BŁĘDY, WIĘC JESTEM

POPEŁNIANIE BŁĘDÓW JEST KONIECZNE

KTO POPEŁNIA BŁĘDY, W KOŃCU OSIĄGA CEL

WYNALEZIENIE KARTECZEK SAMOPRZYLEPNYCH POST-IN NASTĄPIŁO PRZY PRÓBIE WYNALEZIENIA SUPERMOCNEGO KLEJU.

Kreatywność, jeśli ma się rozwinąć, potrzebuje wolności. Musi upaść, zrobić sobie krzywdę i znów się podnieść.

Dramaturg Samuel Beckett napisał:
„Spróbuj raz jeszcze. Znów przegraj. Przegraj lepiej”.

Nawet jeśli teraz wydaje ci się, że twoje dziecko nie jest w ogóle uzdolnione, talenty cały czas mu towarzyszą.

**Talenty są głęboko zakorzenione
we wzorcach zachowania, myślenia
i odczuwania.**

**Akceptacja człowieka takim, jaki jest – klucz do
prawdziwego poczucia własnej wartości**

GORDON NEUFELD
GABOR MATÉ

WIĘŻ

DLACZEGO RODZICE
POWINNI BYĆ
WAŻNIEJSI
OD KOLEGÓW

GALAKTYKA

Dla zdrowego rozwoju dziecka kluczowa jest **silna, bezpieczna więź z rodzicami** (lub innymi dorosłymi opiekunami), a nie z rówieśnikami.

„Miłość rodzica to nie wszystko. Liczy się to, **czy dziecko potrafi tę miłość odczuć.**”

Rozwijanie talentów to nie tylko kwestia zdolności, ale **bezpiecznej relacji**, w której dziecko może być sobą, próbować, popełniać błędy i odkrywać swoje pasje bez lęku przed oceną.

Silna więź z rodzicem sprawia, że dziecko jest bardziej otwarte na wsparcie, zachętę i propozycje rozwoju.

Rodzic wspierający nie ocenia, nie narzuca, ale **tworzy warunki, w których dziecko może odkrywać własne „kim chcę być”**.

Ćwiczenie dla Rodziców – „Zobacz swoje dziecko na nowo”

Odkrywamy nie to, co dziecko potrafi – ale kim jest, gdy czuje się bezpieczne.

 Pomyśl i odpowiedz sobie:

1. Co moje dziecko lubi robić, gdy nikt go nie pogania ani nie ocenia?
2. W jakich sytuacjach moje dziecko jest najbardziej „sobą”?
3. Czego moje dziecko uczy mnie jako rodzica?
4. Co sprawia, że moje dziecko się uśmiecha?
5. Czy w ostatnim tygodniu spędziliśmy czas tylko we dwoje – bez telefonów, bez planów? Co wtedy zauważyłem/am?
6. Czy moje dziecko czuje, że lubię je takim, jakie jest – niezależnie od wyników?

 Talenty dzieci nie zawsze są głośne. Zauważysz je tylko wtedy, gdy jesteś blisko.

Typ osobowości - sposób na zrozumienie każdego dziecka

Wymiary osobowości MBTI

Skąd czerpiesz energię? Gdzie kierujesz uwagę?	
Ekstrawersja (E)	Introwersja (I)
W jaki sposób gromadzisz informacje?	
Poznający (S)	Intuicyjny (N)
Jak podejmujesz decyzje?	
Myślący (T)	Odczuwający (F)
Jaki model życia przyjąłeś?	
Osadzający (J)	Obserwujący (P)

Ekstrawertycy

Głośno myślą

Rzucają się w wir nowych sytuacji towarzyskich

Są bardziej zainteresowani tym, jak oddziałują na innych

Lubią różnicowanie i gdy „coś się dzieje”

Są bardziej ekspresyjni i entuzjastyczni

W życiu interesuje ich wszystko na ogólnym poziomie

Czerpią energię z interakcji

Introwertycy

Zanim coś powiedzą, wolą to przemyśleć

Czekają i obserwują, zanim zdecydują się na zaangażowanie

Są bardziej zainteresowani tym, jak inni oddziałują na nich

Wolą koncentrować się na nie więcej niż jednym przedmiocie lub na jednej osobie na raz

Są bardziej zamyśleni, bardziej cenią sobie prywatność i zachowują więcej rezerwy

W życiu specjalizują się w jakichś dziedzinach

Czerpią energię z introspekcji

Percepcjoniści

Są realistyczni i praktyczni

Dostrzegają szczegóły zapamiętują fakty; widzą to, co jest

Lubią prawdziwe zabawki imitujące prawdziwe życie

Lubią gry o ustalonych zasadach

Pragną jasnych wskazówek, mówiących im krok po kroku, co robić

Lubią przykłady i modele, które mogliby naśladować; ufają swoim doświadczeniom z przeszłości

Pracują w stałym tempie

Przyjmują rzeczy takimi, jakimi są

Intuicjoniści

Są pełni wyobraźni i kreatywni

Zauważają wszystko to, co nowe albo inne; dostrzegają możliwości

Lubią niezwykle zabawki i niedookreślone zajęcia

Lubią bawić się w udawanie czegoś lub kogoś

Wyrabiają sobie założenia, opierając się na swoich przecuciach

Chcą odnaleźć nowe sposoby na rozwiązanie problemów; ufają swojej wizji i wyobrażeniom

Pracują zrywami

Ciekawi ich, jakie rzeczy i zdarzenia mogłyby być

Myśliciele

Najbardziej przemawia do nich logika

Są obiektywni i analityczni; nie biorą wszystkiego do siebie

Pragną bezstronności i sprawiedliwości

Wyrażają się bezpośrednio, uczciwie i jasno

Pragną być chwaleni za swoją niezależność i osiągnięcia

Bardzo cenią kompetencję

Wymagają od siebie i od innych konsekwentnego dotrzymywania standardów

Uczuciowcy

Najbardziej przekonuje ich to, co czują

Są wrażliwi i empatyczni; większość spraw biorą do siebie

Pragną harmonii i czułości

Wyrażają się ciepło, dyplomatycznie i taktownie

Pragną być chwaleni za swój osobisty wkład i za ducha kooperacji

Bardzo cenią związki

Akceptują okoliczności łagodzące i wyjątki od reguły

Oceniający

Lubią porządek i strukturę

Szybko i z łatwością podejmują decyzję

Reguły zapewniają im spokój

Lubią planować i trzymać się swoich planów

Są zdecydowani i otwarcie przedstawiają swoje opinie

Są wydajni i odpowiedzialni

Wolą doprowadzać projekty do końca

Obserwatorzy

Lubią elastyczność i spontaniczność

Odkładają decyzję na potem, by zebrać więcej informacji

Uważają, że reguły ich ograniczają

Lubią się dostosowywać w reakcji na zmiany

Są ciekawscy i zadają dużo pytań

Są skorzy do zabawy i impulsywni

Wolą rozpoczynać projekty

Typy Osobowości MBTI

ISTJ "Robić to, co należy" Organizator, kompulsywny, prywatny, godny zaufania, praktyczny, zasady i przepisy ODPOWIEDZIALNOŚĆ	IFTJ "Liczy się obowiązek" Pracuje w cieniu, skłonny do poświęceń, sympatyczny, odpowiedzialny, preferuje "robienie" LOJALNOŚĆ	INFJ "Inspiracja dla innych" Refleksyjny, introspekcyjny, troskliwy, utalentowany językowo, kreatywny KONTEMPLACJA	INTJ "Wszystko można usprawnić" Sceptyczny, opierający się na wiedzy, potrzeba wysokich kompetencji, postrzega świat jak "szachownicę" NIEZALEŻNOŚĆ
ISTP "Gotowy, aby choć raz spróbować wszystkiego" Bardzo spostrzegawczy, chodny i zdystansowany, bezpretensjonalny, gotowy na to co przyjdzie, praktyczny PRAGMATYZM	IFTP "Widzi dużo, ale dzieli się niewiele" Ciepły, wrażliwy, skromny, planuje na krótką metę, "team player", w kontakcie z sobą i naturą ARTYZM	INFP "Pełni szlachetną służbę na rzecz społeczeństwa" Precyzyjne wartości osobiste, szuka wewn. spokoju, twórczy, wycofany, nie bezpośredni IDEALIZM	INTP "Kocha rozwiązywanie problemów" Rzuca innym wyzwania intelektualne, nieobecny profesor, miłośnik wiedzy, ostrożny społecznie KONCEPCYJNOŚĆ
ESTP "Krańcowy realista" Zabawny, towarzyski, żyje tu i teraz, niekonwencjonalne podejście, dobry w rozwiązywaniu problemów SPONTANICZNOŚĆ	EFTP "Żyje się tylko raz" Towarzyski, spontaniczny, kocha niespodzianki, mistrz dowcipu, "przecina czerwone wstęgi", potrafi zarządzać kilkoma projektami naraz HOJNOŚĆ	ENFP "Dawać życiu extra wycisk" Zorientowany na ludzi, "życie jest imprezą", kreatywny, "więcej startów, niż lądowań" OPTYMIZM	ENTP "Jedno wyzwanie po drugim" Bierze pod uwagę obydwie strony monety aby się uczyć, lubi grać na krawędzi, sprawdza gdzie są granice, kocha nowe pomysły, entuzjastyczny KREATYWNOŚĆ
ESTJ "Administrator życia" Zorientowany na wyniki, wytwórca, uparty, tradycja, porządek i struktura, towarzyski WYMAGANIE	ESNJ "Gospodarz świata" Rozważny, stosowny, łaskawy, chętny do pomocy, dobre umiejętności interpersonalne, HARMONIA	ENFJ "Złotousty doradca" Charyzmatyczny, współczujący, idealistyczny, zorientowany na ludzi, ignoruje nieprzyjemności DORADZANIE	ENTJ "Naturalny lider" Wizjoner, twórca systemów, rzeczowy, bierze odpowiedzialność, towarzyski, nie toleruje niskich kompetencji ZARZĄDZANIE

Zamiast szukać deficytów (Co jest z nim/nią nie tak?) – **szukaj zasobów** (Jakie są jej/jego mocne strony?)

Skoncentruj się i napisz 3 zdania zaczynające się od słów:

Moje dziecko potrafi dobrze..... bo jest.....

Np. Moje dziecko potrafi dobrze pływać, bo jest wysportowana(y) i ma doskonałą kondycję.

Talenty wg Instytutu Gallupa

- Instytut Gallupa przeprowadził badania poświęcone odkryciu cech wspólnych najlepszych na świecie menedżerów.
- Te badania trwały 30 lat i objęły dwa miliony menedżerów z całego świata.

Don Clifton Father of Strengths
Psychology and Inventor of
CliftonStrengths

Don Clifton
(1924-2003)

[Źródło: https://www.gallup.com/cliftonstrengths/en/home.aspx](https://www.gallup.com/cliftonstrengths/en/home.aspx)

Talenty wg Instytutu Gallupa

1. Istnieją 34 talenty ważne z punktu widzenia budowania relacji międzyludzkich.
2. Każdy z nas ma jedynie **pięć spośród tych talentów**
3. W zakresie swoich talentów każdy może **osiągnąć mistrzostwo**.
4. W zakresie pozostałych talentów nikt nie może osiągnąć mistrzostwa.
5. Każde **pięć talentów wystarcza, by odnieść sukces** niezależnie od obranego zawodu.
6. Niektóre nowsze podejścia mówią, że mamy mniej niż 5 talentów.

Źródło: Buckingham M., Clifton D. O., Teraz odkryj swoje silne strony, MT Biznes, Warszawa 2003.

Talenty / mocne strony (strenghts) wg Gallupa to:

aktywator, analityk, bezstronność, bliskość, czar, dowodzenie, dyscyplina,
elastyczność, empatia, indywidualizacja, integrator, intelekt, komunikatywność,
kontekst, maksymalista, naprawianie, odkrywczność, odpowiedzialność,
optimista, organizator, osiąganie, poważanie, pryncypialność, rozwaga,
rozwijanie innych, rywalizacja, strateg, uczenie się, ukierunkowanie, wiara w
siebie, wizjoner, współzależność, zbieranie, zgodność.

Zarządzanie bazujące na talentach

- Często kompetencje to są jakieś talenty, a modele kompetencyjne zakładają **pracę w obszarze słabszych kompetencji**, czyli de facto braków talentu, a to jest sprzeczne z filozofią *StrengthsFinder*.
- Jeśli poświęcamy więcej czasu na rozwój kompetencji, których nam brak niż na rozwój swoich mocnych stron, to wg Gallupa najwyżej dojdziemy **do mistrzostwa w przeciętności**. A chodzi o to, żeby osiągnąć prawdziwe mistrzostwo w swoim obszarze mocy.

Kryterium	Pracownicy o wysokim potencjale	Pracownicy utalentowani
Ustanowienie celu	Cel zewnętrzny, zinternalizowany	Cel wewnętrzny
Trwałość celu	Zmienny, po zrealizowaniu zastępowany nowym	Niezmienny w dłuższym czasie
Wybór celu	Wybór z puli celów organizacyjnych	Wniesienie do organizacji własnego celu
Motywacja do realizacji celu	Zasilanie zewnętrzne – zewnętrzne (organizacyjne) czynniki motywacyjne	Zasilanie wewnętrzne – wolność od wzmocnień zewnętrznych (np. finansowych); praca dla niej samej jako czynnika pozwalającego realizować pasję
Poczucie umiejscowienia kontroli	Zewnętrzne lub wewnętrzne z niewielkim przesunięciem ku zewnątrz sterowości	Wewnętrzne
Kryteria oceny osiągnięć	System ocen pracowniczych – informacja zwrotna	Wewnętrzne – własny standard doskonałości, poczucie realizacji siebie
Kryterium rozwoju	Możliwość zdobywania doświadczeń i wiedzy	Wykorzystanie możliwości stwarzanych przez organizację: dostęp do bazy technicznej i nowej wiedzy

Diagnoza potencjału

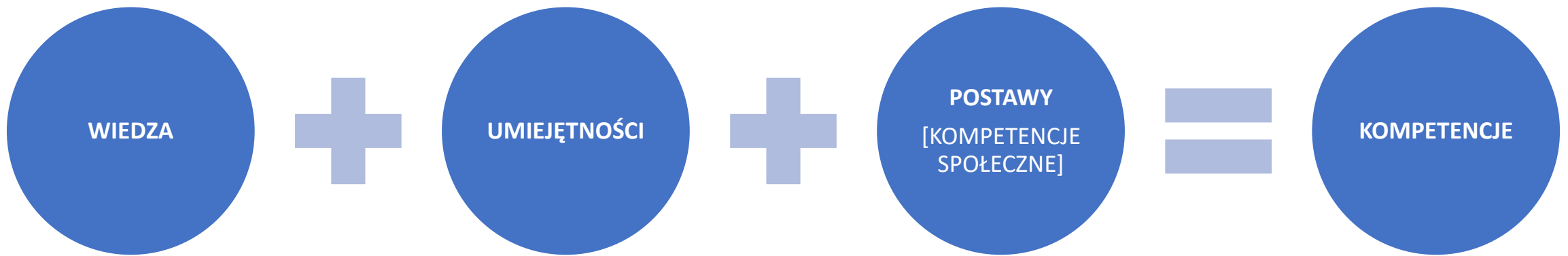
Zastanówmy się nad tym:

Czym są kompetencje?

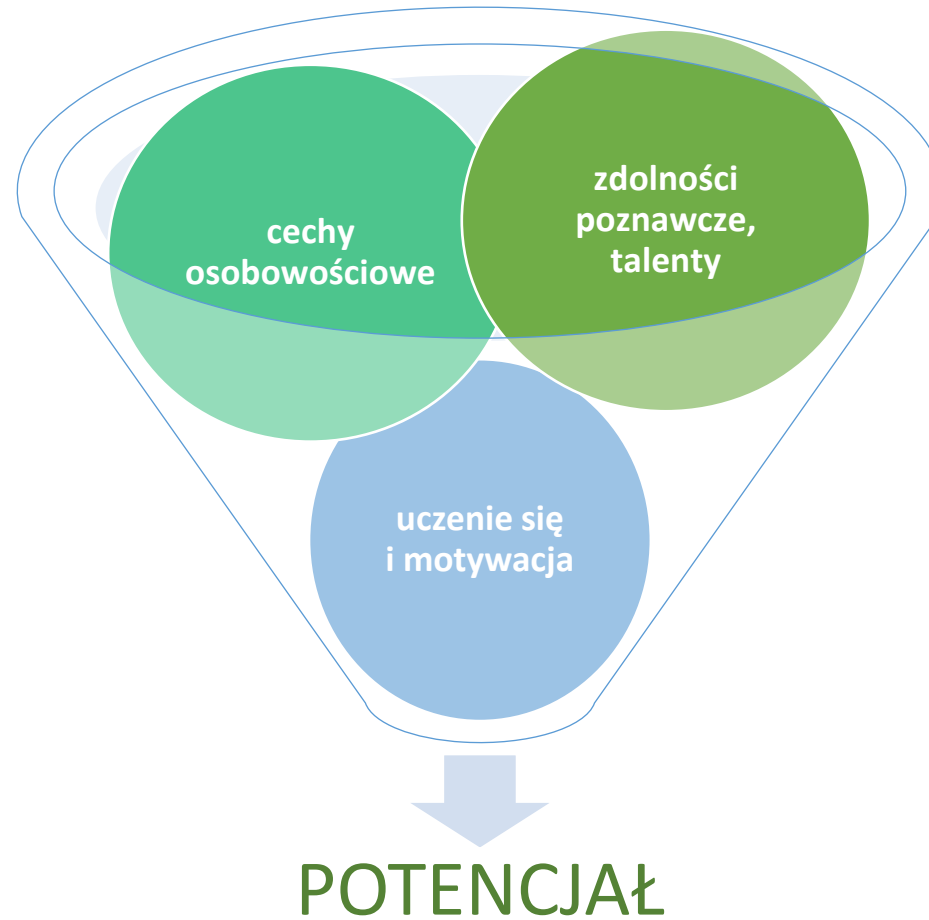
a

Czym jest potencjał?

Kompetencje to

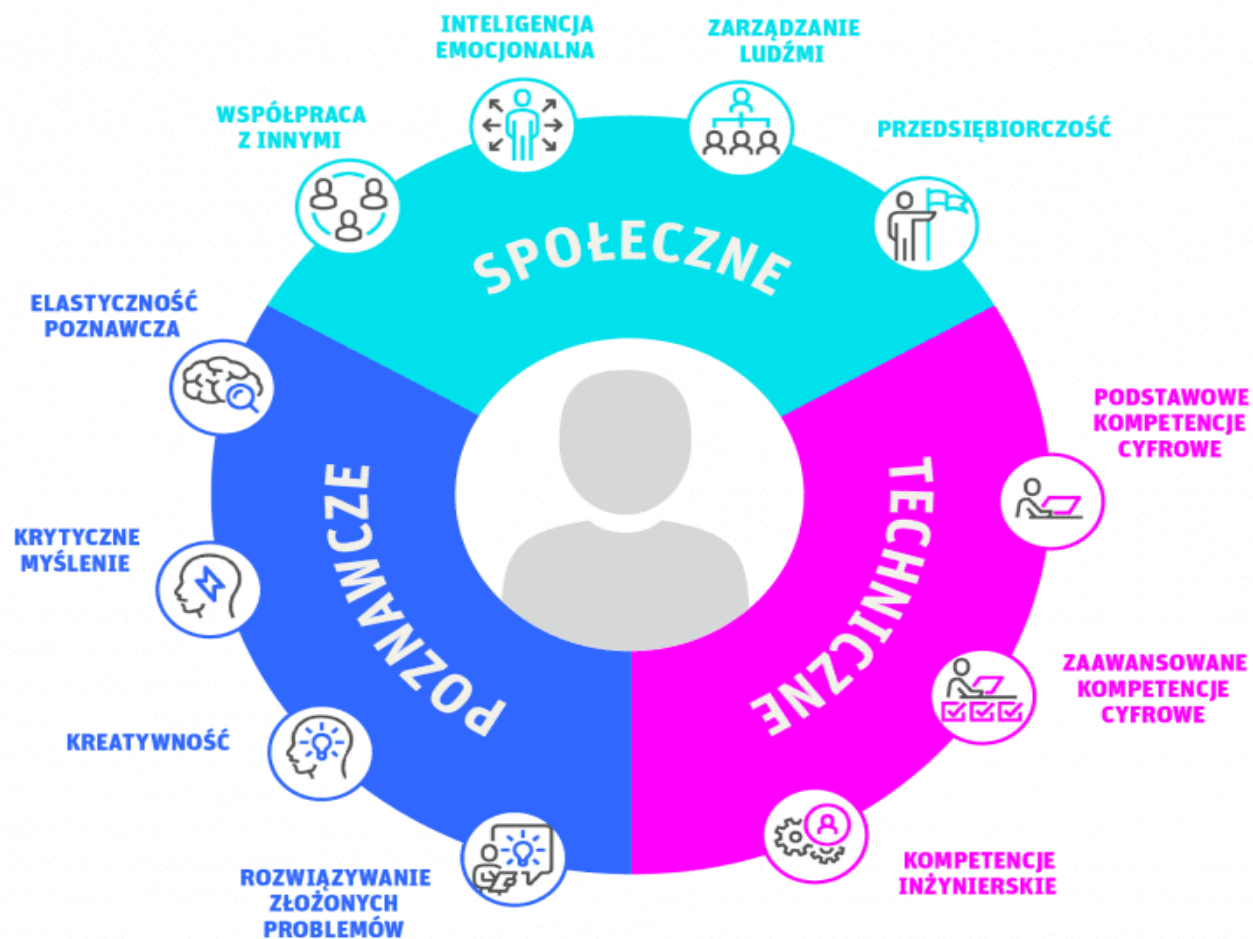

Czym jest potencjał?

[Claudio Fernández Aráoz, 2017 oraz Silzer & Church, 2009]

Kompetencje przyszłości

Okno Joharriego

ZNANE INNYM

ZNANE SAMEMU SOBIE

ARENA

Znam swoje talenty, mocne strony, ale także i swoje słabości, tak jak inni. Jest to dla mnie wiadome.

**PRZEJRZyste zachowania,
znane talenty i mocne
strony**

NIEZNANE SAMEMU SOBIE

ŚLEPE PUNKTY

Inni mogą widzieć wyraźniej moje talenty i to, co jest moją mocną stroną, a nad czym powinienem popracować.

**BŁĘDNE Zrozumienie,
nadużywanie talentu**

NIEZNANE INNYM

FASADA

Pewnych talentów, umiejętności i mocnych stron nie pokazuję innym. Zostawiam dla siebie to, co wiem i co mi wychodzi.

**RZADKO WYKORZYSTYWANE,
nie pokazwane innym**

NIEZNANE

Nie wiem o sobie pewnych rzeczy, tak jak inni o mnie nie wiedzą. Nie było okazji, aby się o tym przekonać.

**NIEPOZNANY DOTYCHCZAS
potencjał**

Szczęśliwy mózg

Jeśli nieustannie skupiasz się na zmartwieniach, zagrożeniach czy urazach, to **stajesz się bardziej podatny na lęk, przygnębenie, smutek czy poczucie winy.**

Książka Ricka Hansona

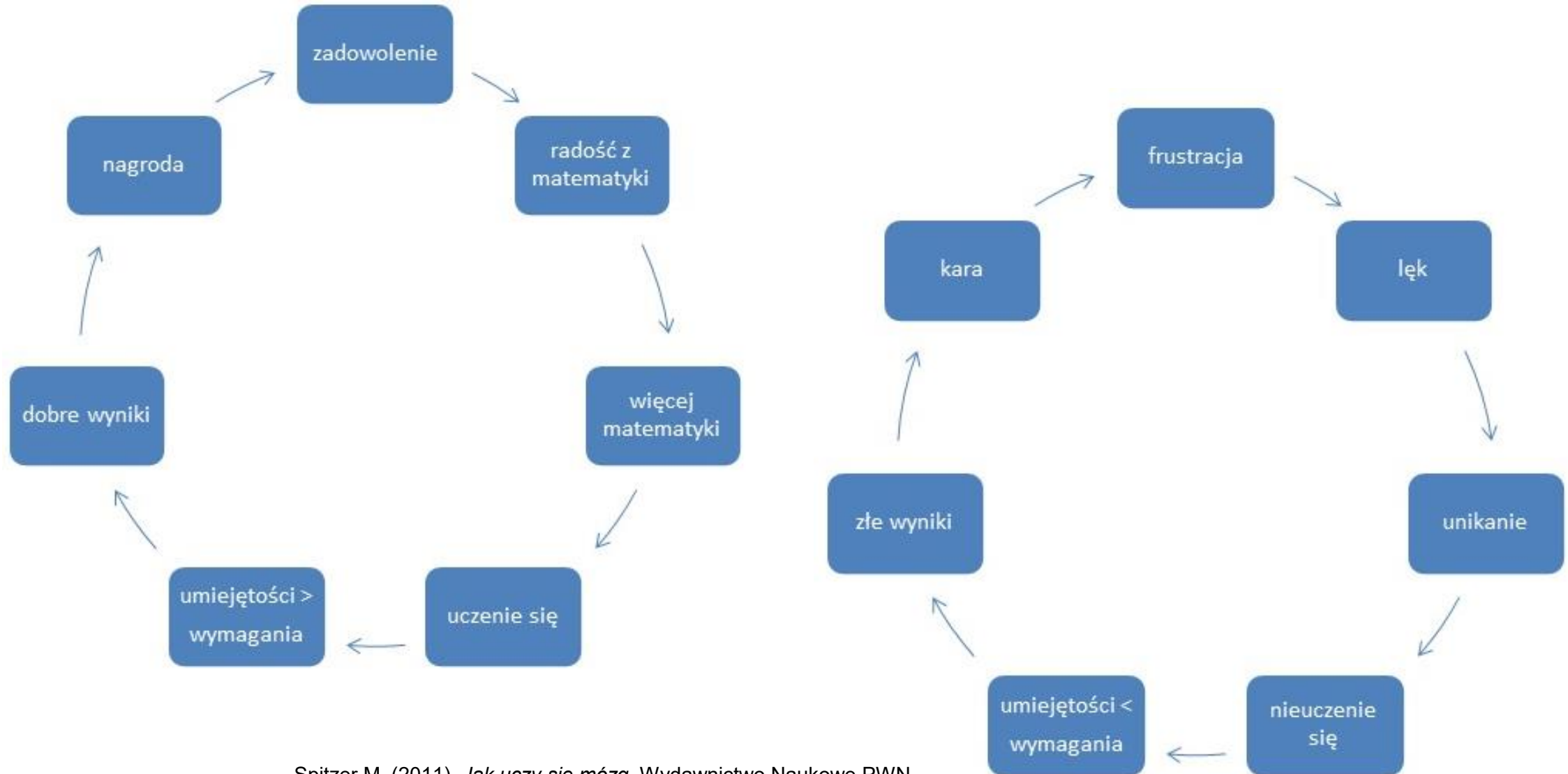
Szczęśliwy mózg. Wykorzystaj odkrycia neuropsychologii, by zmienić swoje życie

Szczęśliwy mózg

Jeżeli skoncentrujesz się na dobrych wydarzeniach, to twój mózg przybierze inny kształt, **będzie zaprogramowany na siłę i odporność, realistycznie optymistyczne nastawienie, pozytywny nastrój oraz poczucie własnej wartości.**

Błędne koło vs. koło mistrzowskie

Spitzer M. (2011). *Jak uczy się mózg*, Wydawnictwo Naukowe PWN i Dolnośląska Szkoła Wyższa Edukacji TWP, str. 194-195.

3 pytania, które pomogą odkryć talenty

#1 W CZYM WYRĘCZASZ INNYCH?

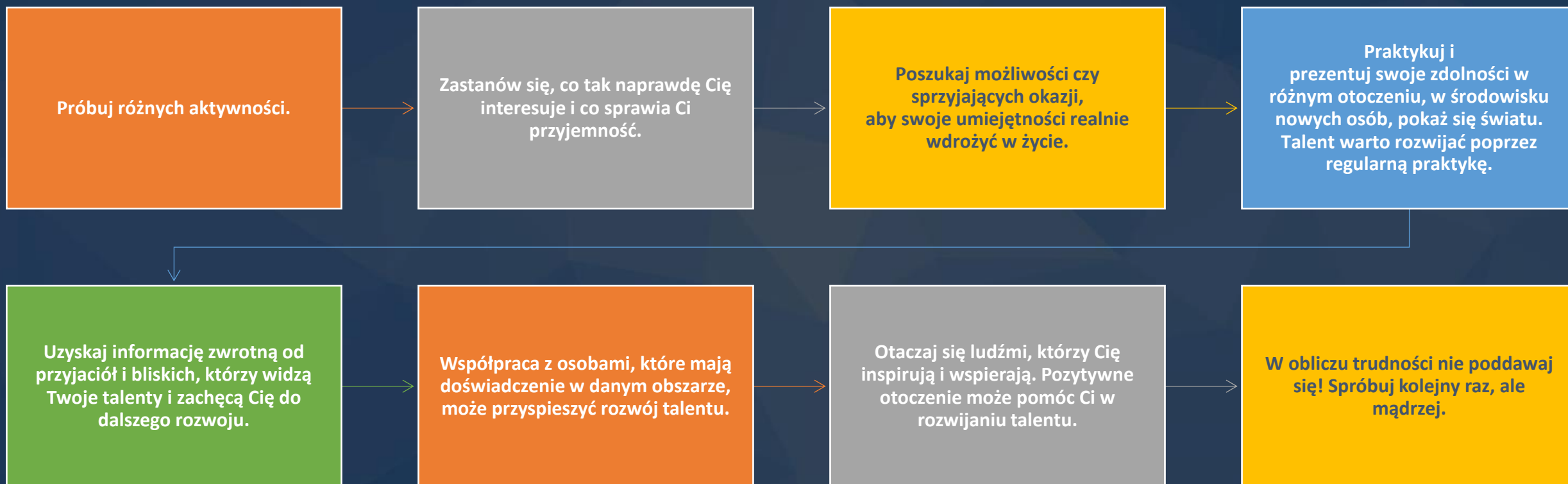

#2 KIEDY TRACISZ POCZUCIE CZASU?

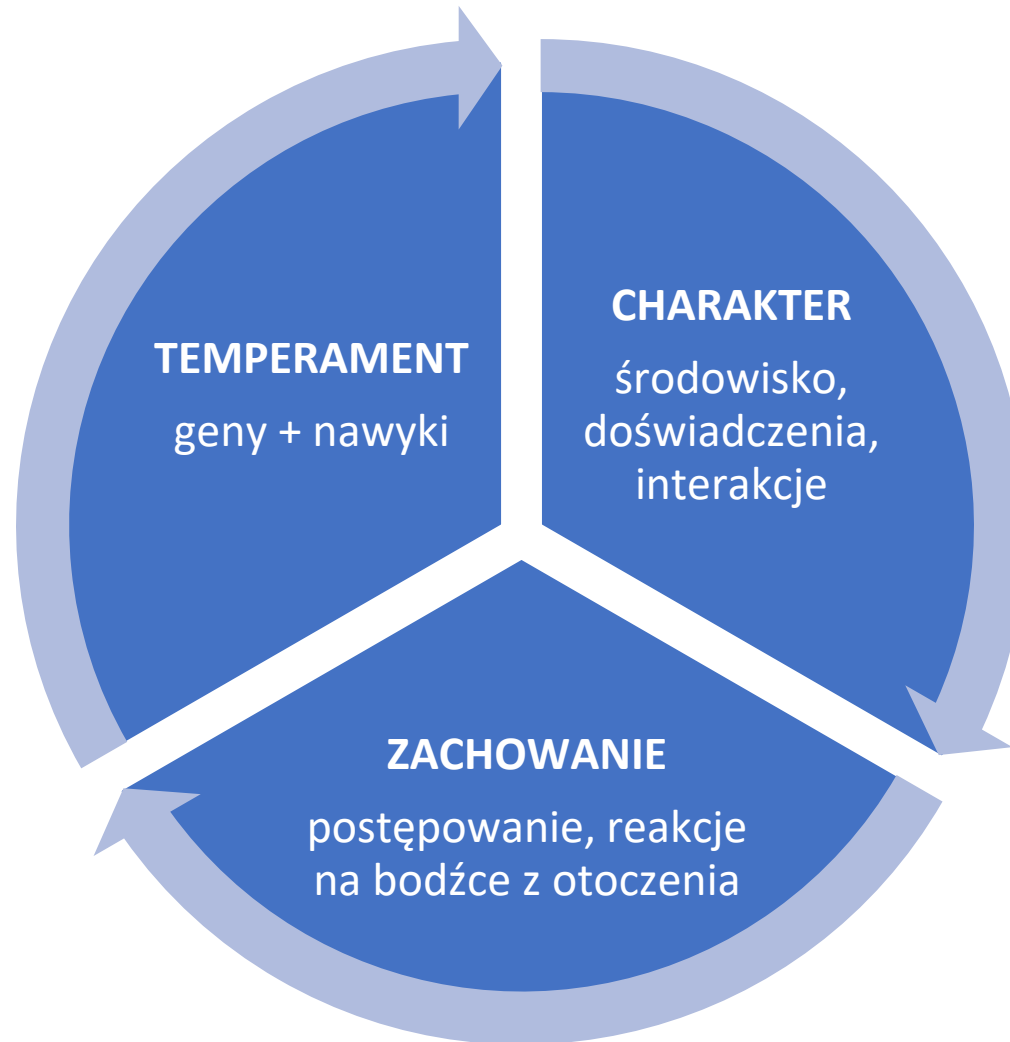

#3 JAKIE WYZWANIA POKONAŁA(E)Ś + SUKCESY

Jak rozwijać talent?

Co to jest osobowość?

Co to jest inteligencja?

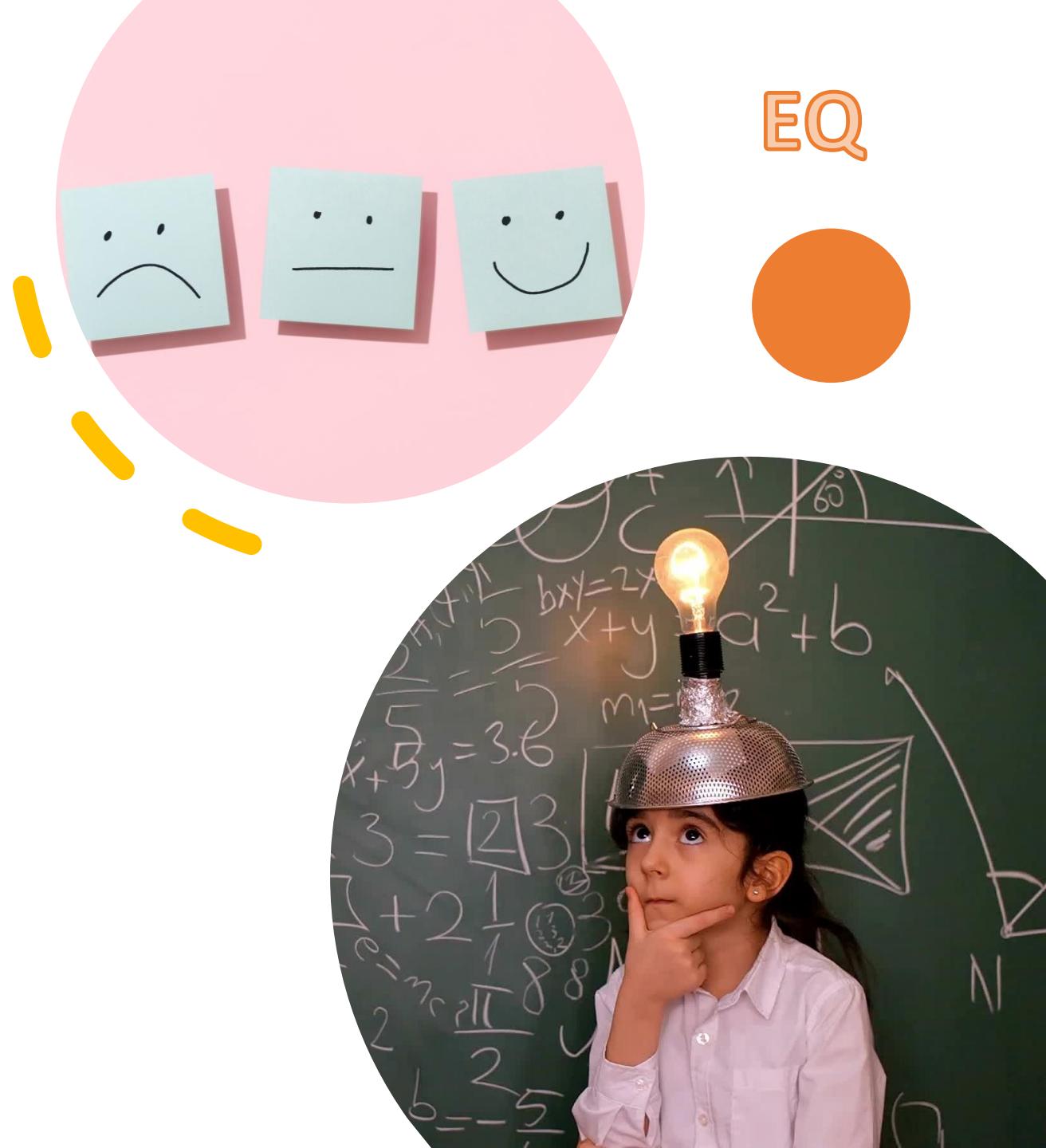
Inteligencja (od łac. *intelligentia* - zdolność pojmowania, rozum) to:

- **zdolność do postrzegania**, analizy i adaptacji do zmian otoczenia.
- **zdolność rozumienia**, uczenia się oraz wykorzystywania posiadanej wiedzy i umiejętności w różnych sytuacjach.
- **cecha umysłu** warunkująca sprawność czynności poznawczych, takich jak myślenie, reagowanie, rozwiązywanie problemów.

Co to jest inteligencja emocjonalna?

- **Inteligencja emocjonalna (IE)** to zdolność rozpoznawania, rozumienia i zarządzania **własnymi emocjami** oraz **emocjami innych ludzi**. Termin ten został spopularyzowany przez Daniela Golemana w latach 90. i od tego czasu zyskał ogromne znaczenie w psychologii, edukacji i biznesie.

Dlaczego inteligencja emocjonalna jest kluczowa dla przyszłości dziecka?

Ułatwia odkrywanie
swoich mocnych stron

Pomaga w
podejmowaniu
świadomych wyborów

Buduje pewność siebie i
motywację do działania

Wzmacnia umiejętności
społeczne

W 1983 Howard Gardner przedstawił teorię Inteligencji wielorakiej

Rodzaje inteligencji według Howarda Gardniera:

- **Inteligencja językowa** – umiejętność czytania, pisania i porozumiewania się za pomocą słów, doskonale rozwinięta u pisarzy, poetów i mówców.
- **Inteligencja logiczno-matematyczna** – umiejętność rozumowania oraz liczenia. Najlepiej jest rozwinięta u ekonomistów, naukowców, inżynierów, prawników i księgowych.
- **Inteligencja wizualno-przestrzenna** – umiejętność malowania, rysowania, robienia artystycznych fotografii, rzeźbienia lub wyobrażania sobie trójwymiarowych kształtów; doskonale rozwinięta u nawigatorów i artystów.
- **Inteligencja muzyczna** – umiejętność układania piosenek, śpiewania, gry na instrumencie, pisania wierszy, a także stosowania rymu i rytmu. Szczególnie rozwinięta u kompozytorów, dyrygentów, muzyków.
- **Inteligencja interpersonalna (społeczna)** – umiejętność nawiązywania kontaktów; rozwinięta u sprzedawców, nauczycieli i przywódców.
- **Inteligencja intrapersonalna (refleksyjna)** – umiejętność skupienia uwagi na swoich uczuciach, umiejętność wyciągania wniosków z przeżytych doświadczeń i umiejętność planowania. Ten rodzaj zdolności wiąże się u niektórych ludzi z wielką intuicją.
- **Inteligencja ruchowa** – zdolności manualne oraz umiejętności sportowe; dobrze wykształcone u gimnastyków, tancerzy, rzemieślników i sportowców, a także chirurgów.

KWESTIONARIUSZ WIELORAKIEJ INTELIGENCJI

- Użyj cyfr **od 5 do 0**, aby określić stopień prawdziwości poszczególnych stwierdzeń w odniesieniu do siebie.
- Zsumuj punkty przypisane poszczególnym stwierdzeniom zgodnie z tabelą.
- Wpisując uzyskane wyniki na okręgach w polach odpowiadających poszczególnym typom inteligencji i zacieniając pola o najwyższych wynikach, otrzymasz graficzny obraz rozkładu swoich typów inteligencji zgodnie z teorią Howarda Gardnera.

